

BALANS 2015

Opvang van asielzoekers en Vrijwillige terugkeer

VOORWOORD VAN DE DIRECTEUR-GENERAAL

In het hiernavolgende verslag maken we de balans op van het werkjaar 2015 van het Federaal agentschap voor de opvang van asielzoekers.

En het was een bewogen jaar. We kregen te maken met een massale toestroom van asielzoekers, niet alleen in ons land, maar in heel Europa, meteen de grootste humanitaire crisis sinds het einde van de Tweede Wereldoorlog. Om onze opdrachten naar behoren te kunnen uitvoeren, moesten we onze opvangcapaciteit in snel tempo opschroeven. In minder dan zes maanden tijd ging het aantal opvangplaatsen in ons netwerk van 16.000 naar 33.000. Nooit eerder hadden we op zo'n korte tijd zoveel nieuwe opvangstructuren geopend. Dit zou niet mogelijk geweest zijn zonder de tomeloze inzet van alle teams op het terrein en de uitstekende samenwerking tussen partners en beleidsmakers. Samen kregen we het voor elkaar.

Maar op het moment dat u dit jaarverslag leest, zijn onze werkomstandigheden alweer veranderd. Na een aanhoudende instroom merken we sinds het begin van dit jaar een duidelijke daling van het aantal asielaanvragen. Nadat we van de ene crisis in de andere belandden, krijgen we nu te maken met een verminderde bezetting in onze centra en individuele wonin-

gen. Dat vraagt om een grondige reorganisatie van ons netwerk. Begin juni besliste de federale regering om 10.000 opvangplaatsen te schrappen. Dat betekent dat 30 tijdelijke centra worden opgeheven.

De komende maanden zullen er in het opvangnetwerk heel wat verschuivingen plaatsgrijpen. We moeten daarbij voortbouwen op de kennis en inzichten die we tijdens de crisis hebben opgedaan, maar daarnaast moeten we ook voldoende reserveplaatsen aanhouden zodat we bij een nieuwe, plotse toestroom snel kunnen opschalen. Dit doen we door sommige gesloten opvangplaatsen om te vormen tot bufferplaatsen.

Bovendien willen we, in nauwe samenwerking met onze partners, blijven werken aan de kwaliteit van de opvang, met een bijzondere aandacht voor de meest kwetsbaren en andere specifieke doelgroepen. Daartoe zal Fedasil het nieuwe opvangmodel toepassen, waarbij de collectieve opvang de norm blijft en de individuele opvang voorbehouden wordt voor kwetsbare personen (zoals zwangere vrouwen, alleenstaande vrouwen met kinderen, personen met een handicap) en asielzoekers die veel kans maken om erkend te worden als vluchteling. Daarnaast blijven we migranten sensibiliseren omtrent het programma voor vrijwillige terugkeer naar hun land van herkomst. Een andere uitdaging is de integratie van vluchte-

lingen in België. Vermits meer en meer migranten als vluchteling worden erkend, moeten we onze samenwerking met de gemeenschappen en gewesten, die instaan voor huisvesting, maatschappelijke integratie, werkgelegenheid en onderwijs verder opdrijven.

Op Europees niveau zal België de akkoorden voor een betere solidariteit stipt naleven. Ook daar zal ons agentschap zijn verantwoordelijkheid nemen en meewerken aan de hervestiging van vluchtelingen die geen toekomstperspectieven hebben in hun eerste opvangland, of de relocatie van migranten die hun toevlucht zoeken in Europa.

De voorbije maanden mochten we heel wat nieuwe medewerkers verwelkomen, het merendeel met een contract van bepaalde duur. De meeste van die contracten zullen gezien de huidige ontwikkelingen niet worden verlengd. De rode draad doorheen deze balans van het afgelopen werkjaar is evenwel het enthousiasme en de gedrevenheid van onze teams, iedere dag opnieuw. Ik wil hen dan ook uitdrukkelijk bedanken.

Ik wens u veel leesplezier.

Jean-Pierre Luxen,
20 juni 2016

INHOUD

GEBEURTENISSEN VAN 2015	4
OPVANG VAN ASIELZOEKERS	8
VRIJWILLIGE TERUGKEER	16

GEBEURTENISSEN VAN 2015

17.200
opvangplaatsen
80%
bezettingsgraad

Begin 2015

Mei De massale toestroom van migranten in Europa is ook voelbaar in België: het aantal asielaanvragen neemt sinds een aantal weken fors toe. De instroom in het opvangnetwerk is vanaf nu groter dan de uitstroom.

Februari Fedasil opent twee regionale kantoren (Noord en Zuid) die instaan voor de opvolging van alle opvangstructuren binnen eenzelfde geografisch gebied (federale centra en partners, woningen van OCMW's en ngo's). Deze interne reorganisatie beoogt een betere samenwerking tussen de opvangoperatoren en een uniforme opvang van asielzoekers.

April Fedasil ondervindt net als de andere federale instellingen de gevolgen van de krappere budgetten. Fedasil dient concrete besparingsvoorstellen in.

Juni Stijging van het aantal vrijwillige terugkeerders. Steeds meer migranten, onder wie heel wat Irakezen, kiezen ervoor om vrijwillig terug te keren naar hun land van herkomst.

Juli Om aan de vraag om opvang tegemoet te komen, opent Fedasil de 2.000 bufferplaatsen in de federale centra en bij de partners. Bufferplaatsen moeten binnen de twee weken operationeel kunnen zijn (binnen de drie maanden in het geval van OCMW's).

Kapellen

Augustus Nieuwe opvangcentra: op 6 augustus beslist de ministerraad voor het eerst om de opvangcapaciteit snel en tijdelijk uit te breiden (2.500 plaatsen in totaal), vooral in de kazernes van Defensie. Op 28 augustus geeft de regering groen licht voor nog eens 6.600 extra plaatsen. De plaatsen worden geleidelijk geopend, soms al na enkele dagen.

Elsenborn

September De asielzoekers beheersen het nieuws. Honderden vrijwilligers bieden hun hulp aan, waardoor nieuwe centra nog sneller kunnen opengaan. Nooit eerder was Fedasil het voorwerp van zoveel aandacht, zowel bij de media als bij burgers. Dat wordt ook bevestigd door het aantal bezoekers van onze website: in september lokt onze website www.fedasil.be maar liefst 158.600 bezoekers, terwijl dit er doorgaans 15.000 per maand zijn.

Augustus In 13 federale centra worden 150 mobiele woonunits van Defensie geïnstalleerd. In iedere unit kunnen 6 personen worden ondergebracht, goed voor een totaal van 900 plaatsen. Op 17 augustus zijn de eerste woonunits klaar.

Pondrôme

September De ministerraad beslist over nieuwe opvangsites (3.000 plaatsen in collectieve centra) en moedigt tegelijk de OCMW's aan om extra plaatsen vrij te maken (individuele opvang).

Koksijde

September Een recordaantal nieuwe bewoners komen aan in het opvangnetwerk (6.233 personen over de hele maand, of 235 per dag). Zo'n 80% van alle nieuwkomers zijn afkomstig van Irak, Syrië of Afghanistan.

Oktober Start van de privé-opvang: om het tekort aan opvangplaatsen op te vangen, beslist de federale regering om een deel van de opvang toe te vertrouwen aan privé-operators door middel van dringende overheidsopdrachten. Op 8 oktober opent het eerste centrum in Turnhout zijn deuren. Het centrum wordt beheerd door het consortium Corsendonk-G4S. Verscheidene door Fedasil aangestelde privé-operators zullen in totaal een tiental opvangcentra openen.

Turnhout

Oktober De ministerraad keurt opnieuw nieuwe opvangplaatsen goed (op 16 en 30 oktober, 4.000 plaatsen in totaal). Met die nieuwe dringende, tijdelijke maatregelen wil ons land tegemoetkomen aan de toenemende instroom van asielzoekers. Fedasil kan daarbij rekenen op de steun van Defensie. De regering stelt eveneens slaapplekken ter beschikking in verschillende campings die tijdens de winter vervangen worden door andere plaatsen.

Oktober België voert zijn programma uit voor de hervestiging van vluchtelingen die geen toekomst hebben in hun opvangland: 225 Syrische vluchtelingen uit Libanon en 75 Congoese vluchtelingen uit Burundi komen naar ons land, het merendeel tussen oktober 2015 en januari 2016.

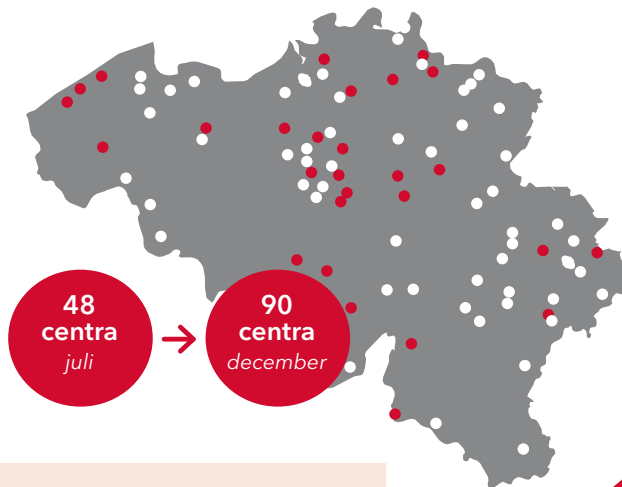
Pondrôme

November Voortaan mogen asielzoekers werken vanaf 4 maanden nadat ze asiel hebben gevraagd. De wachttijd tussen de asielaanvraag en de toegang tot de arbeidsmarkt wordt dus korter (van 6 naar 4 maanden).

November 635 niet-begeleide minderjarige vreemdelingen (NBMV) arriveren in de maand november in het netwerk, wat overeenkomt met de totale jaarlijkse instroom van de afgelopen jaren!

Sint-Pieters-Wolven

48
centra
juli

90
centra
december

Fedasil lanceert een website over vrijwillige terugkeer. Die website richt zich in de eerste plaats tot migranten die illegaal in België verblijven en daarnaast ook tot de partnerorganisaties van Fedasil.

www.vrijwilligeterugkeer.be

33.400
opvangplaatsen
97%
bezettingsgraad

Eind 2015

December Fedasil en zijn partners beschikken nu over meer dan 2.000 plaatsen op maat van niet-begeleide minderjarigen (tegenover 1.000 plaatsen in het begin van het jaar).

December In de nasleep van de aanslagen in Parijs eind 2015 maakt de federale regering extra geld vrij voor veiligheid en de strijd tegen het terrorisme. In dat kader neemt Fedasil een aantal gerichte maatregelen. Zo komt er een beter overleg tussen de opvangstructuren en de lokale politiediensten, worden incidenten geregistreerd en gemeld en wordt er gewerkt rond preventie en opsporing van radicalisering in de centra.

December De federale regering neemt opnieuw maatregelen om de capaciteit van het opvangnetwerk tijdelijk uit te breiden. De opvangcapaciteit is in minder dan 6 maanden tijd verdubbeld. De regering beslist eveneens om meer opvangplaatsen voor niet-begeleide minderjarigen in te richten door plaatsen voor volwassenen aan te passen zodat ze voldoen aan de noden van NBMV's.

Aanwervingen:

Eind 2015 telt Fedasil

meer dan **1.500 medewerkers**
(tegenover 1.100 begin juli)

OPVANG VAN ASIELZOEKERS

Het aantal asielaanvragen in België is in 2015 verdubbeld ten opzichte van het jaar voordien, met een opmerkelijke piek tijdens de tweede helft van het jaar. Het aantal personen voor wie Fedasil een opvangplaats moest regelen, nam dus navenant toe.

Dubbel zo veel opvangplaatsen

Om alle rechthebbenden opvang te kunnen bieden, breidde Fedasil de capaciteit van zijn opvangnetwerk (collectieve centra en individuele woningen) snel uit, waarbij het aantal plaatsen op minder dan zes maanden tijd werd verdubbeld: eind 2015 beschikte België over 33.400 opvangplaatsen, tegenover 16.000 structurele opvangplaatsen begin juli. Vaak ging het om extra noodopvangplaatsen die voor een beperkte tijd werden ingericht.

Irak, Syrië, Afghanistan

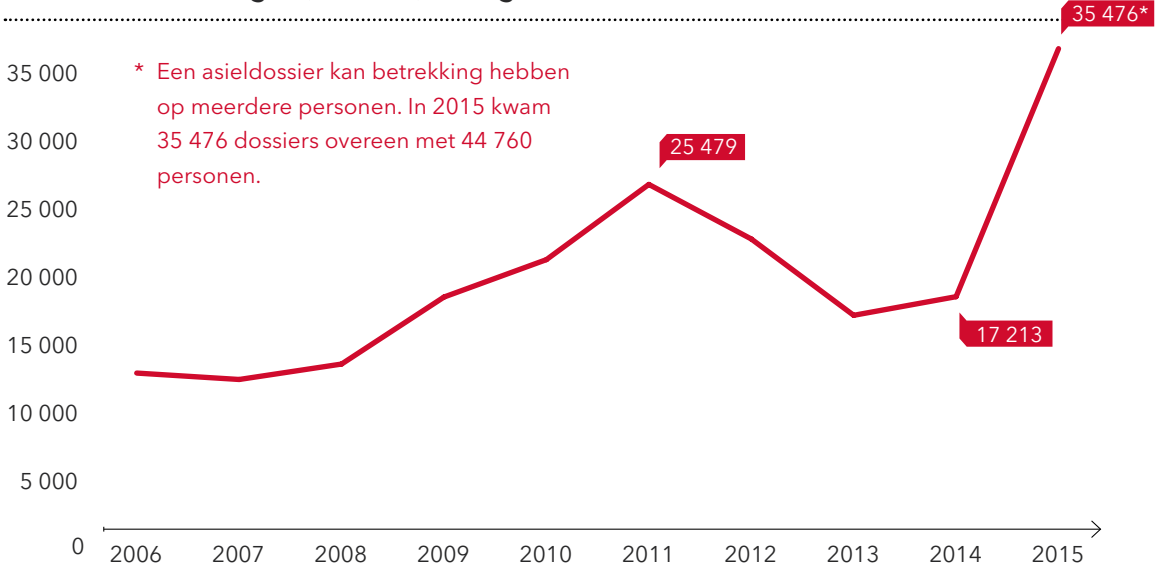
Eind 2015 werden in België meer dan 32.000 personen opgevangen. De voornaamste herkomstlan-

den waren Irak, Syrië en Afghanistan. Zo'n 2/3de van alle personen die in het opvangnetwerk van Fedasil werden opgevangen, kwamen uit één van deze drie landen. We stellen vast dat er steeds meer alleenstaande mannen naar ons land afreizen: 44% van de bewoners waren alleenstaande mannen (tegenover 32% eind 2014). De grote meerderheid van de opgevangen personen wachtte op een beslissing van de asielinstanties (87%, tegenover 68% eind 2014).

Niet-begeleide minderjarigen

In 2015 nam het aantal niet-begeleide minderjarige vreemdelingen (NBMV) dat door Fedasil en zijn partners werd opgevangen fors toe. De opvangcapaciteit, met een specifieke begeleiding op maat van kwetsbare jongeren, werd ook hier snel opgeschroefd. Zo telde het opvangnetwerk eind 2015 bijna 2.100 opvangplaatsen voor NBMV's (tegenover 1.300 plaatsen eind 2014).

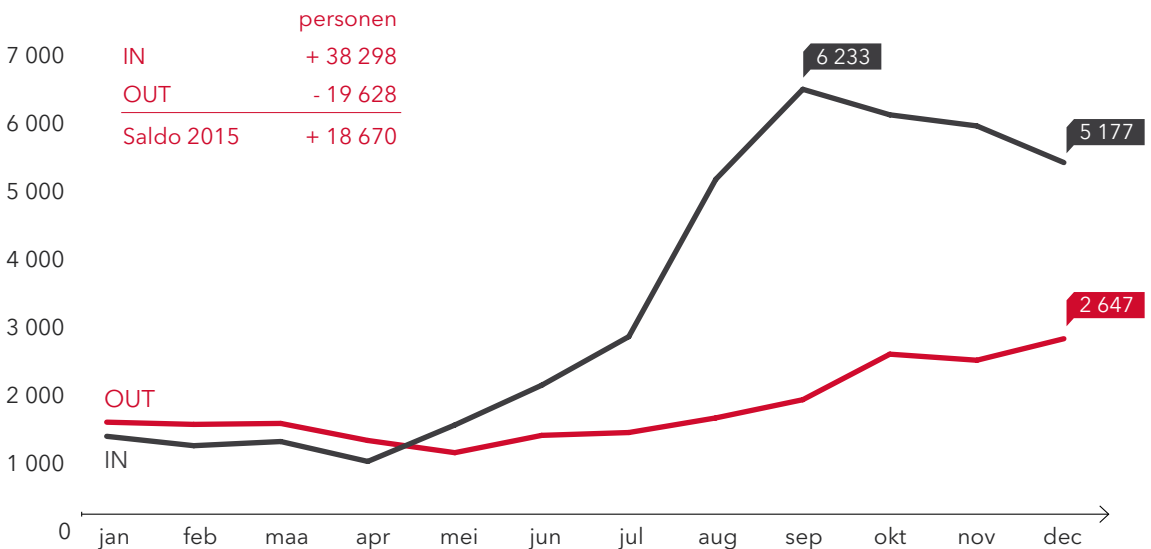
Evolutie asielaanvragen (dossiers) in België / 2006-2015 (bron CGVS)

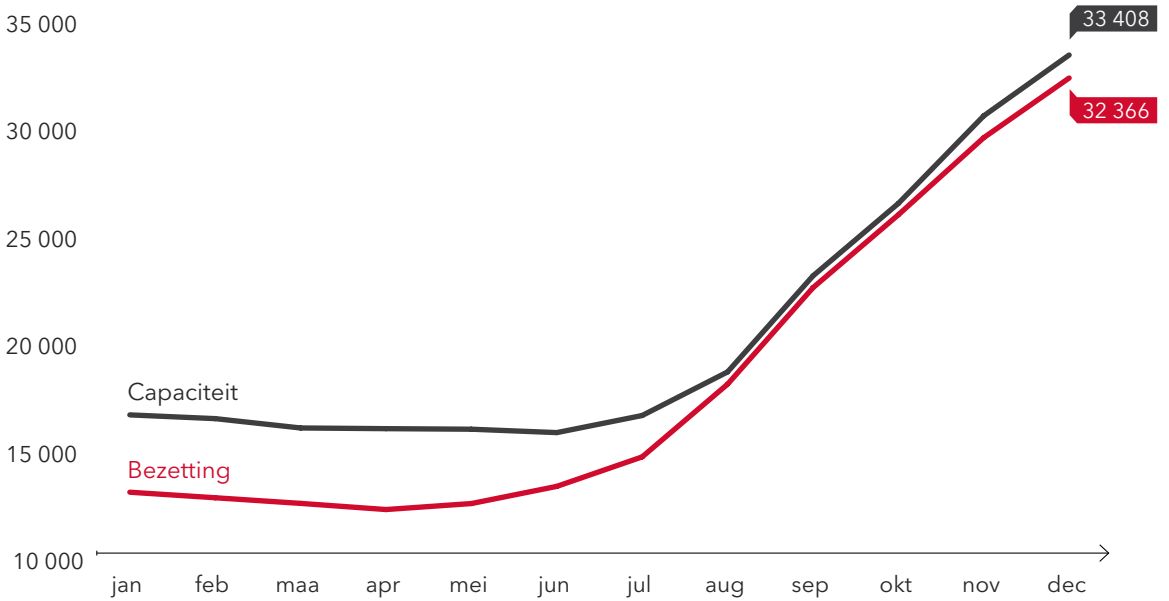
Aanvragen voor opvang bij de Dispatching van Fedasil / in 2015

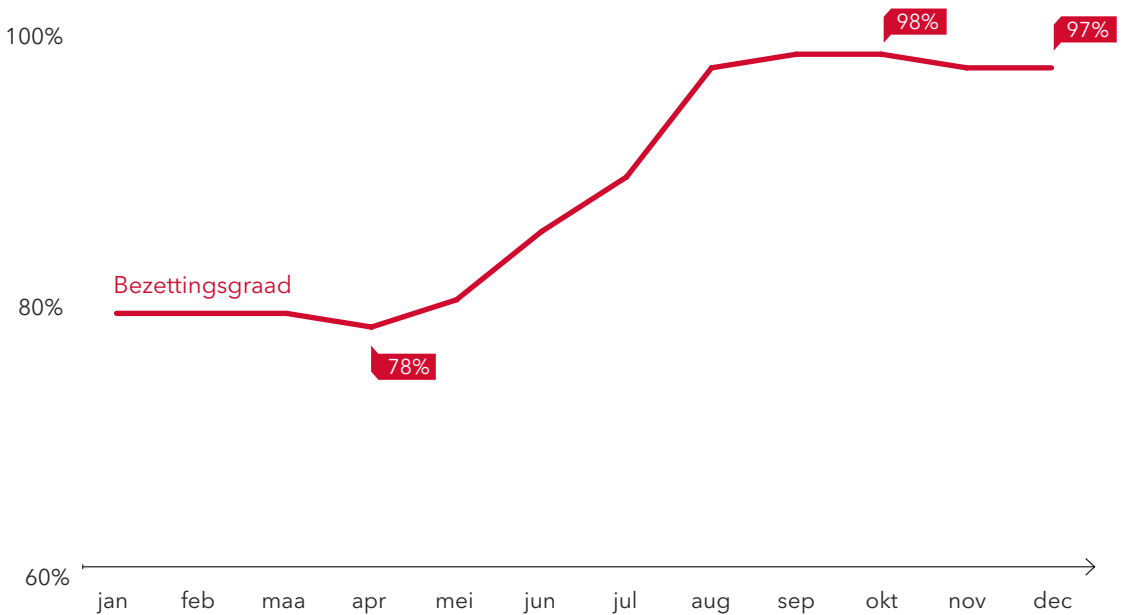
Aankomsten (IN) en vertrekken (OUT) in het opvangnetwerk / in 2015

Evolutie van de opvangcapaciteit en de bezetting / in 2015

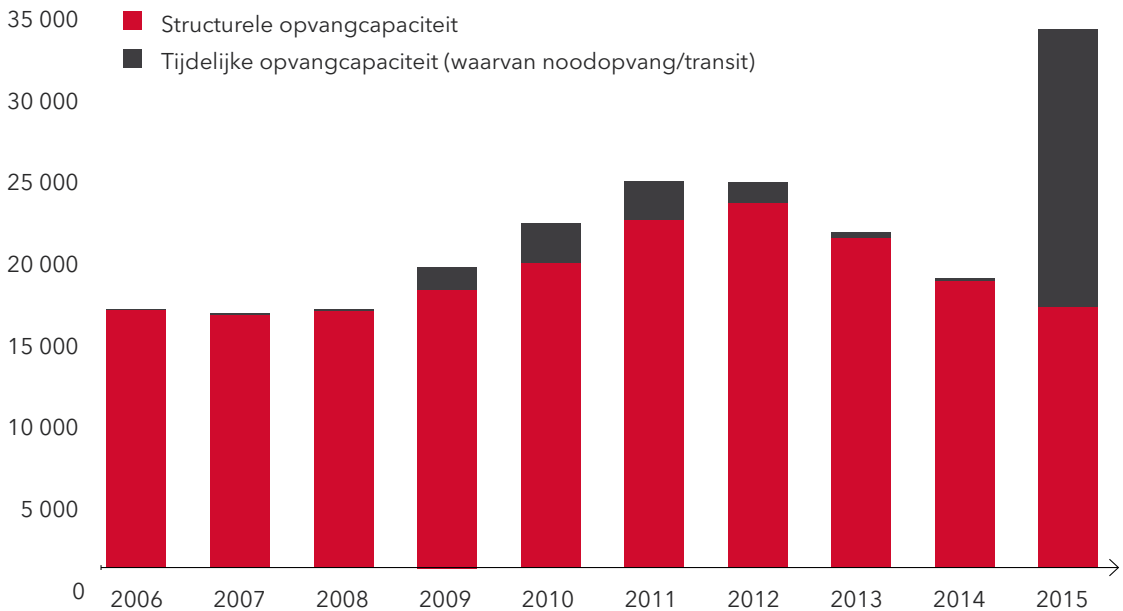

Evolutie van de bezettingsgraad / in 2015

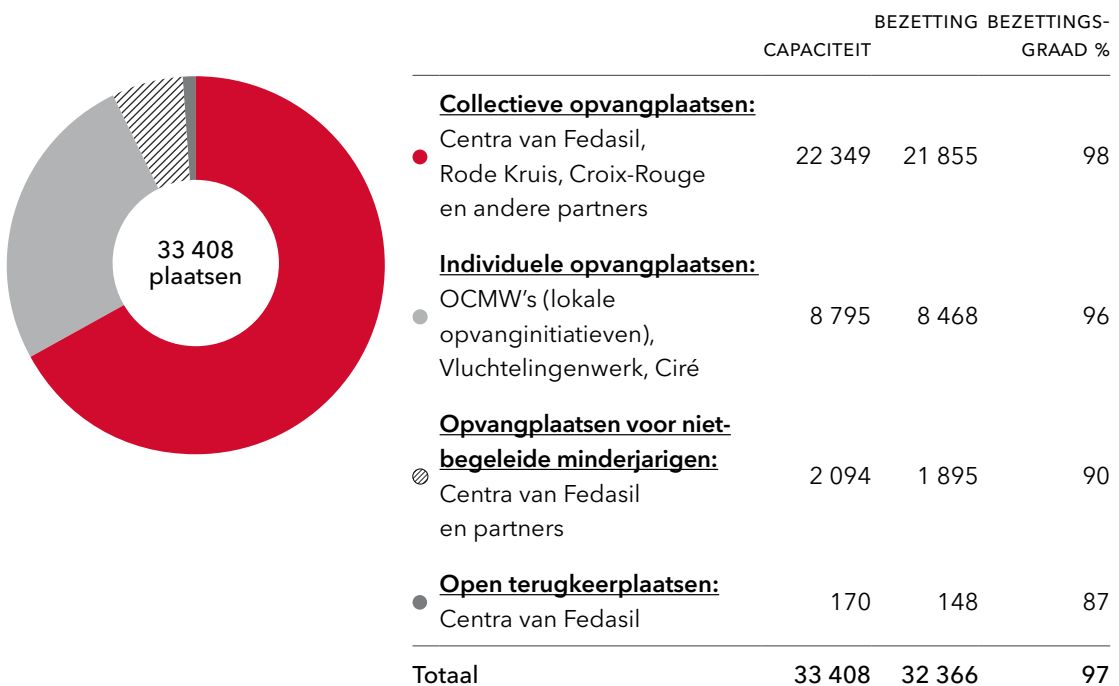

Evolutie van de opvangcapaciteit / 2006-2015

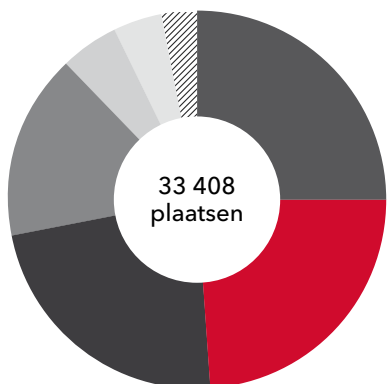
Situatie eind december van elk jaar

Opvangnetwerk: verdeling en bezetting per type opvangplaats / eind 2015

Opvangnetwerk: aandeel opvangpartners / eind 2015

PARTNER		PLAATSEN
● Croix-Rouge	centra	8 359
● Fedasil	centra, federale opvanginitiatieven, open terugkeerplaatsen	7 949
● OCMW	lokale opvanginitiatieven	7 656
● Rode Kruis	centra	5 493
● Vluchtelingenwerk Vlaanderen & Ciré	individuele opvangplaatsen	1 672
● Privépartners	centra	1 288
⊘ Andere partners	Samusocial, Caritas international, Mutualités socialistes, Stad Gent	991
Totaal		33 408

Administratieve status van de opgevangen personen / eind 2015

	%
Personen met een lopende asielprocedure (DVZ, CGVS of RvW)	87
Personen met een verblijfsvergunning (erkende vluchtelingen, subsidiaire bescherming, geregulariseerden)	6
Personen die nog in de beroepstermijn zitten	1
Uitgeprocedeerde personen die een verlenging van hun verblijfstitel hebben gevraagd of gekregen	2
Uitgeprocedeerde personen binnen de termijn van een bevel om het grondgebied te verlaten (BGV) of in afwachting van een BGV	3
Andere situaties	1

Man-vrouwverhouding opgevangen personen / eind 2015

	%
⊘ Mannen	73
● Vrouwen	27

Gezinssamenstelling opgevangen personen / eind 2015

	%
● Gezinnen	44
● Alleenstaande mannen	44
● Alleenstaande vrouwen	5
⊘ Niet-begeleide minderjarigen	7

Leeftijd opgevangen personen / eind 2015

	%
Volwassenen	72
● In gezinsverband	23
● Alleenstaanden	49
Minderjarigen	28
● In gezinsverband	21
● Niet-begeleide minderjarigen	7

Belangrijkste herkomstlanden opgevangen personen / eind 2015

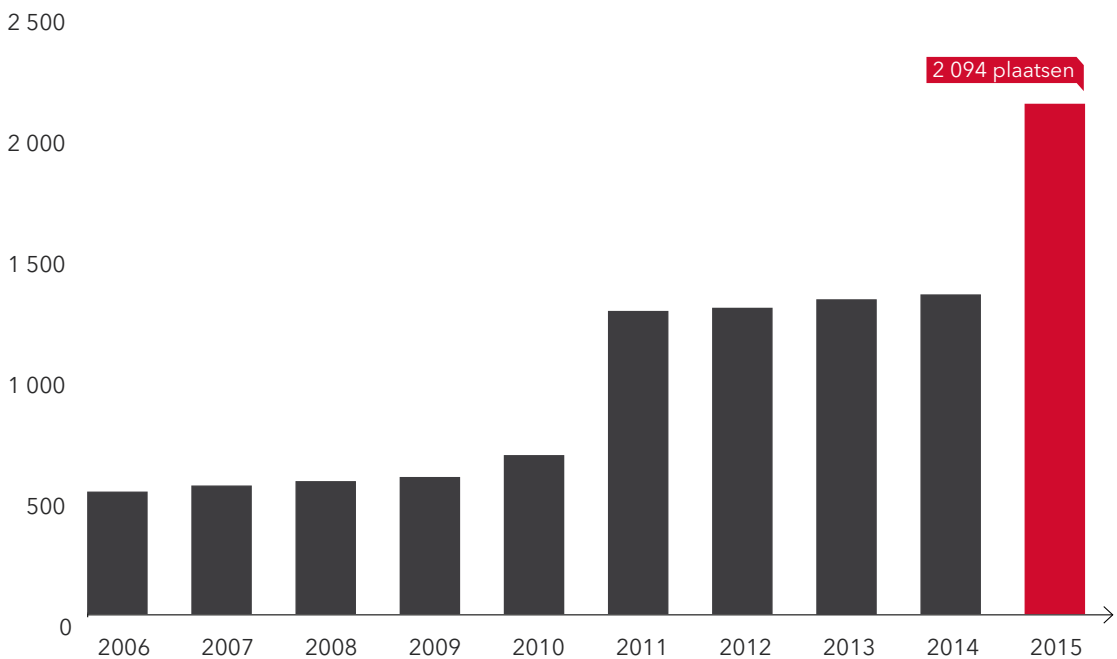
LANDEN	%
Irak	23
Afghanistan	22
Syrië	20
Somalië	6
Onbepaald	2
Rusland	2
Guinee	2
Congo (DRC)	2
Albanië	2
Eritrea	1
De top 10 nationaliteiten in het netwerk	82

Niet-begeleide minderjarigen vreemdelingen (NBMV): opvangcapaciteit en bezetting per fase / eind 2015

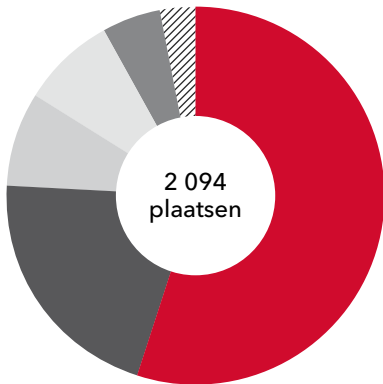
		PLAATSEN	BEZETTING %
Eerste fase			
Observatie	Fedasil, Rode Kruis, Samusocial	689	92
Tweede fase			
Stabilisatie	Fedasil, Rode Kruis, Croix-Rouge, OCMW's, privépartners	1 227	82
Derde fase			
Begeleid zelfstandig wonen	OCMW's, Ciré, Vluchtelingenwerk, Stad Gent	178	94
Totaal		2 094	90

Evolutie opvangcapaciteit voor niet-begeleide minderjarigen / 2006-2015

Situatie eind december van elk jaar

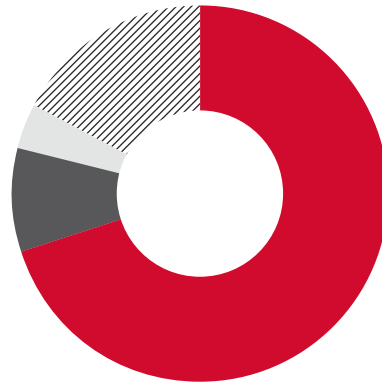

Niet-begeleide minderjarigen: aandeel opvangpartners / eind 2015

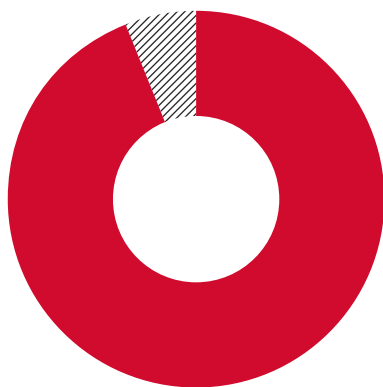
PARTNER	PLAATSEN
● Fedasil	1 146
● Rode Kruis	442
● OCMW's	171
● Croix-Rouge	160
● Samusocial	100
⊗ Andere	75
Totaal	2 094

Belangrijkste herkomstlanden van opgevangen NBMV / eind 2015

LANDEN	%
● Afghanistan	70
● Syrië	9
○ Irak	4
⊗ Andere landen	17

Geslacht van de opgevangen NBMV / eind 2015

	%
● Jongens	94
⊗ Meisjes	6

VRIJWILLIGE TERUGKEER

In 2015 keerden 4.053 personen vrijwillig terug naar hun land van herkomst dankzij het Belgische programma voor vrijwillige terugkeer, dit is 13% meer dan in 2014. Zo'n 1.631 personen, of twee op vijf terugkeerders, kregen ook re-integratiesteun.

Irak, bestemming nr 1

Eén vrijwillige terugkeer op vier ging richting Irak. Uiteindelijk beslisten iets meer dan 1.000 Irakezen, het merendeel asielzoekers, om vrijwillig naar hun thuisland terug te keren. Fedasil stelt vast dat in 2015 meer personen zijn teruggekeerd naar Oekraïne (de tweede bestemming) en Kosovo, terwijl het aantal terugkeerders richting Rusland en Servië daalde.

Meer asielzoekers

Zowel asielzoekers als migranten die illegaal in het land verblijven, kunnen een vrijwillige terugkeer aanvragen. Het aantal personen dat illegaal in ons land verblijft en kiest voor vrijwillig terugkeer blijft hoog, en is jaar na jaar redelijk stabiel. In 2015 vertegenwoordigde deze groep 50% van alle terugkeerders (of 2.021 personen).

We merken ook op dat meer asielzoekers, van

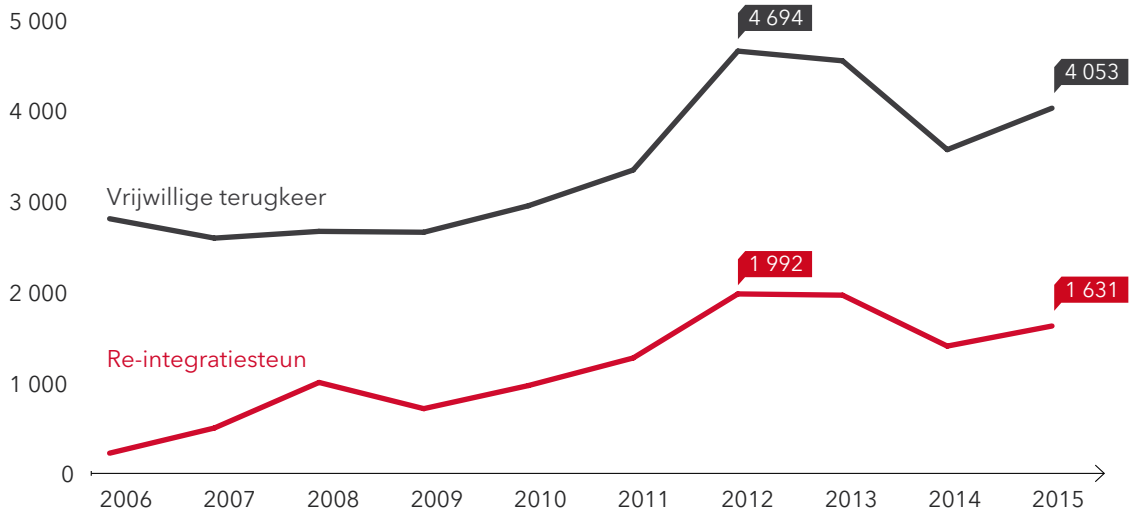
wie de procedure nog loopt of die zijn uitgeprocedeerd, vrijwillig naar hun thuisland terugkeren (2.032 personen in 2015, tegenover 1.506 in 2014). Die trend is deels het gevolg van het toegenomen aantal asielaanvragen in België sinds mei 2015.

Nieuwe terugkeerloketten

Om migranten zo goed mogelijk te informeren over de mogelijkheden voor vrijwillige terugkeer beschikt Fedasil over vier terugkeerloketten waar migranten op vaste spreekuren terecht kunnen met hun vragen. Er is een terugkeerloket in Brussel, in Gent en sinds 2015 ook in Luik en in Antwerpen.

In 2015 werd 40% van alle terugkeerreizen georganiseerd vanuit een terugkeerloket van Fedasil (tegenover 32% in 2014). Doorgaans is het de Internationale Organisatie voor Migratie (IOM) die instaat voor de praktische organisatie van die terugkeerreizen.

Evolutie vrijwillige terugkeer vanuit België (aantal personen) / 2006-2015

Opmerking:

Sinds 2013 worden ook de vrijwillige terugkeerreizen georganiseerd door Dienst Vreemdelingenzaken bij de cijfers geteld (205 in 2013, 141 in 2014, 67 in 2015). Deze cijfers bevatten niet de vrijwillige vertrekken (in het kader van de Dublin-conventie) naar EU-landen waar de migranten al een asielaanvraag hebben ingediend en die worden georganiseerd door Dienst Vreemdelingenzaken.

Belangrijkste bestemmingslanden / in 2015

AANTAL TERUGKEERDERS (MET OF ZONDER RE-INTEGRATIESTEUN)		AANTAL TERUGKEERDERS MET RE-INTEGRATIESTEUN	
Irak	1 023	Irak	568
Oekraïne	542	Rusland	251
Roemenië	536	Georgië	114
Rusland	257	Armenië	66
Brazilië	187	Oekraïne	51
Kosovo	160	Kosovo	50
Georgië	120	Afghanistan	35
Mongolië	117	Macedonië	32
Slovakije	82	Marokko	31
Armenië	80	Pakistan	21

Vrijwillige terugkeer per continent / in 2015

CONTINENTEN	PERSONEN
● Afrika	292
● Azië	1810
○ Europa	1710
⊘ Amerika	241
Totaal	4 053

Vrijwillige terugkeer: profiel van de migranten / in 2015

	PERSONEN
● Asielzoekers	562
● Uitgeprocedeerde asielzoekers	1470
⊘ Migranten zonder wettig verblijf	2021
Totaal	4 053

Re-integratiesteun op maat

Bij een vrijwillige terugkeer kan een persoon steun krijgen voor de re-integratie in zijn herkomstland. Dat gebeurt op maat: de terugkeerbegeleider onderzoekt de individuele situatie van elke kandidaat-terugkeerder en op basis daarvan doet hij een voorstel voor steun. Het kan gaan om materiële hulp bij een beroepsactiviteit of voor de renovatie of inrichting van een woning, of het betalen van medische kosten bij gezondheidsproblemen.

In 2015 heeft 40% van de personen die vrijwillig terugkeerde één of meerdere vormen van re-integratiesteun gekregen.

CONTACT

Fedasil

Hoofdzetel

Kartuizersstraat 21

B-1000 Brussel

T +32 2 213 44 11

info@fedasil.be

www.fedasil.be

Ce bilan est également disponible en français.

This review is also available in English.

Verantwoordelijke uitgever: **Jean-Pierre Luxen**, Directeur-generaal | Redactieverantwoordelijke: **Mieke Candaele** | Coördinatie: **Benoît Mansy** | Lay-out: **Marthe De Clercq** | Foto's: **Fedasil** | Vertalingen: **Oneliner** en **Fedasil** | Druk: **Geers Offset** (gedrukt op gerecycleerd papier) | Alle rechten voorbehouden - Niets uit deze uitgave mag onder welke vorm ook worden gereproduceerd, niet op elektronische of mechanische wijze en evenmin door fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever | Brussel, juni 2016.

Fedasil is belast met de opvang van asielzoekers en andere doelgroepen in België. Fedasil staat in voor de kwaliteit en gelijkvormigheid binnen de verschillende opvangstructuren. Daarnaast coördineert Fedasil het programma voor vrijwillige terugkeer vanuit België.

Deze balans herneemt de belangrijkste gebeurtenissen en cijfers van het jaar 2015 op vlak van opvang en vrijwillige terugkeer. U vindt meer informatie en nieuws over onze organisatie op de website **www.fedasil.be**

Een en al opvang